

вагітностей закінчуються щодня абортами, що становить щорічно до 53 млн штучних абортів. До регіонів з найвищими показниками репродуктивних втрат віднесені: АР Крим, Донецька, Кіровоградська, Одеська, Рівненська, Сумська, Чернівецька області і м.Київ, що в значній мірі пояснюється їх екологічним станом. За допомогою розрахунку коефіцієнтів рангової кореляції Спірмена доведено, що одержане районування не пов'язане з показниками забезпечення лікарями акушер-гінекологами і пологовими ліжками жінок. До областей України, які мають найвищі показники репродуктивних втрат і найнижчий потенціал репродуктивного здоров'я, належать: Одеська, Кіровоградська і Сумська області.

Безумовно, знання факторів, що впливають на репродуктивне здоров'я, є першим кроком на шляху до його збереження. Інформованість та грамотне використання контрацепції попередить небажану вагітність та зараження інфекціями, що передаються статевим шляхом. Своєчасна діагностика і лікування цих захворювань дозволять звести до мінімуму негативний вплив інфекційно-запальних процесів на репродуктивну функцію. Планування та ретельна підготовка майбутніх батьків до вагітності, ведення здорового способу життя, відмова від шкідливих звичок сприяють нормальному перебігу вагітності та пологів, народженню здорових дітей.

Отже, турбота про своє здоров'я, у тому числі і репродуктивне, мають стати нормою і культурою поведінки кожної людини та суспільства в цілому.

Жема С.М., Черняков В.В.

Славутицький ліцей Славутицької міської ради
Чернігівський національний технологічний університет

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ СТАВЛЕННЯ ШКОЛЯРІВ ДО ЗАНЯТЬ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Соціальні зміни у нашій державі потребують від кожного закладу освіти підвищення якості навчально-виховного процесу за усіма його напрямками. У сучасних умовах фізична культура постає як процес, що має забезпечити не тільки повноцінний фізичний розвиток школяра, а й педагогічну допомогу у становленні його цілісної особистості, у формуванні прагнення до здорового способу життя.

Ефективність професійної діяльності вчителя фізичної культури значною мірою залежить від наявності в нього психологічних знань та навичок. Незнання психолого-педагогічних аспектів виховання учнів нерідко призводить до значних негативних наслідків, а саме: бажаючи сформулювати впевненість та сміливість, можна сформулювати недбалість та небезпечність; виховуючи наполегливість та завзятість, можна створити умови для розвитку упертості, негативізму та інших психопатичних рис

особистості. Саме тому спеціальні психолого-педагогічні знання та навички є важливою складовою професійної компетентності вчителя фізичного культури у його повсякденній професійній діяльності. Вони якнайкраще дозволяють забезпечити формування позитивного ставлення учнів до занять фізичною культурою.

Освітні завдання шкільної фізичної культури умовно поділяються на дві групи. До першої групи відносяться завдання, спрямовані на удосконалення рухової діяльності учнів, збагачення їх навичками життєво важливих рухів, формування готовності швидко та ефективно засвоювати нові рухові уміння. До другої групи належать завдання, що передбачають озброєння учнів теоретичними знаннями і практичними уміннями користуватися засобами фізичної культури для зміцнення здоров'я, загартування організму, складання правильного режиму праці й відпочинку. Чим більше знань засвоюють учні, тим вищими є результати у формуванні умінь і навичок, розвитку фізичних якостей, вихованні позитивного ставлення до занять фізичною культурою.

На формування ставлення позитивно впливають емоційні переживання школярів. Повнота і глибина формування позитивних емоцій, почуттів і морально-вольових якостей учнів шкільного віку перебувають у прямій залежності від конкретних умов організації навчального процесу, позакласної та позашкільної фізкультурно-масової роботи. Зазначимо, що за умов умілої, методично правильної організації навчання у школярів створюються оптимальні емоційні стани, що сприяють засвоєнню ними програмного матеріалу, позитивно впливають на процес формування рухових навичок. І навпаки, астеничні емоції демобілізують вольові зусилля учнів, знижують їхню рухову активність, гальмують процес формування правильних рухових навичок. Найефективнішим засобом формування емоційної сфери учнів у процесі фізичного виховання є змагальний метод проведення занять, який сприятливо позначається на швидкості рухових реакцій, зростанні м'язової сили, покращенні координації рухів, підвищенні здатності до сприйняття і відтворення рухів та формування рухових навичок. При цьому важлива роль у створенні оптимальних емоційних станів підлітків засобами фізичної культури належить вчителю фізичної культури, його особистісним якостям, педагогічній майстерності та досвіду.

Виходячи з аналізу результатів дослідження, нами здійснено умовний розподіл учнів на 5 груп залежно від рівнів розвитку ставлення до занять фізичною культурою: 1) позитивне дійове ставлення; 2) пасивно-позитивне ставлення; 3) ситуативне ставлення; 4) індиферентне ставлення; 5) негативне ставлення.

Учні з *позитивним дійовим ставленням* до занять фізичною культурою характеризуються стійкими емоціями радості, задоволення, впевненості, гордості, гідності, співпереживання вчителю та учням. Викликають ці позитивні емоційні переживання у школярів здатність самостійно виконувати навчальні завдання, заняття з улюбленої теми,

можливість помагатися з товаришами і перемогти, цікаве проведення уроку, похвала вчителя, позитивна оцінка. У них спостерігаються стійкі мотиви до занять фізичною культурою: зацікавленість у виконанні фізичних вправ і навчальних завдань, бажання бути серед кращих учнів та отримувати позитивні оцінки, засвоювати нові знання, рухи та вправи, зміцнювати здоров'я, розвивати свої фізичні якості та здібності. Виконують навчальні завдання уроку вони переважно з великим інтересом і відчуттям потреби у фізичному вдосконаленні. Ці школярі мають достатньо повні, системні та міцні знання з фізичної культури. Вони виявляють активність на уроках, уміють планувати і проводити самостійні заняття фізичною культурою, розвивати свої фізичні якості. Ці учні вирізняються стабільністю у виконанні домашніх завдань з фізичної культури, у відвідуванні фізкультурних гуртків або спортивних секцій, самостійних занять, постійно беруть участь у фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходах, мають високий рівень фізичної підготовленості.

Школярі з *пасивно-позитивним ставленням* до занять фізичною культурою характеризуються стійкими емоціями впевненості, радості, задоволення, іноді – тимчасової невпевненості, незадоволеності при виконанні завдань нової складності. Позитивні емоційні переживання у них викликані найчастіше виконанням фізичних вправ з улюбленої теми, цікавим проведенням заняття, похвалою вчителя, позитивною оцінкою, іноді – легкістю навчальної теми, можливістю не докладати зусиль для отримання оцінки. У них спостерігаються стійкі мотиви до занять фізичною культурою: зацікавленість процесом виконання фізичних вправ і навчальних завдань, бажання бути серед кращих учнів та одержувати позитивні оцінки, засвоювати нові знання, рухи та вправи. Виконують навчальні завдання вони найчастіше з помірним інтересом. Ці учні вирізняються середнім рівнем знань у галузі фізичної культури, системності і міцності знань. Вони інколи виявляють активність на уроках фізичної культури, намагаються планувати й проводити самостійні заняття, розвивати свої фізичні якості, але за відсутності контролю і спонукальної діяльності з боку вчителя можуть втрачати бажання виконувати вправи. Ці школярі постійно виконують домашні завдання з фізичної культури, часто беруть участь у фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходах, але переважно завдяки стимулюванню їх з боку вчителя. Їхнє відвідування фізкультурних гуртків або спортивних секцій та проведення самостійних занять не вирізняється стабільністю. Нормативи з фізичної підготовленості вони, як правило, складають на середньому та вище середнього рівні.

Школярі із *ситуативним ставленням* до занять фізичною культурою характеризуються нестійкими емоціями подиву чи радості від новизни і розважальності навчального матеріалу, можливості помагатися з товаришами і перемогти, цікавого проведення заняття, від можливості не думати під час виконання фізичних вправ, не докладати зусиль для здобуття оцінки, не дотримуватися дисципліни під час рухливих і

спортивних ігор. У них спостерігаються нестійкі мотиви до занять фізичною культурою: посередня зацікавленість процесом виконання фізичних вправ і навчальних завдань, ситуативне бажання бути серед кращих учнів, одержувати позитивні оцінки. Ці учні мають неповні та безсистемні знання, але добре запам'ятовують і відтворюють їх. Вони виявляють активність у заняттях фізичною культурою лише епізодично, не уміють планувати й проводити самостійні заняття та розвивати свої фізичні якості, інколи виконують домашні завдання з фізичної культури, беруть участь у фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходах, але без власної ініціативи. Ці учні відвідують фізкультурні гуртки або спортивні секції несистематично, їхній рівень фізичної підготовленості, як правило, відповідає задовільній оцінці.

В учнів з *індиферентним ставленням* до занять фізичною культурою спостерігаються емоції нудьги, досади, невпевненості. Якщо у них виникають позитивні емоційні переживання, то залежно від несприятливої ситуації та оточення вони теж дуже часто зникають. Викликають ці переживання найчастіше легкість навчальної теми, можливість отримувати позитивні оцінки, не докладаючи особливих зусиль, а також не думати під час виконання фізичних вправ. Ці школярі вирізняються вузькістю, слабкістю та нестійкістю мотивації до занять фізичною культурою. Їм притаманні низький рівень знань з фізичної культури, безсистемні знання, в основному, загального характеру. На уроках поводяться пасивно і багато рухаються тільки під контролем вчителя, не володіють прийомами планування й проведення самостійних занять та розвитку своїх фізичних якостей. При цьому не виконують домашні завдання з фізичної культури, у фізкультурно-оздоровчих і спортивних заходах беруть участь рідко і за умови пред'явлення конкретних вимог з боку вчителя. Як правило, вони не відвідують фізкультурні гуртки або спортивні секції й більшість нормативів з фізичної підготовленості складають на незадовільно.

Школярі з *негативним ставленням* до занять фізичною культурою характеризуються емоціями страху, занепокоєння, незадоволеності, невпевненості у собі у зв'язку з тривалим неуспіхом. В них спостерігається стійкий негативний емоційний настрій на уроках фізичної культури і якщо виникають позитивні емоційні переживання, то залежно від несприятливої ситуації та оточення вони завжди зникають. Позитивні емоції цих учнів найчастіше викликані можливістю не дотримуватися дисципліни під час рухливих і спортивних ігор, відсутністю нових навчальних завдань, можливістю не виконувати складні домашні завдання. Як правило, виконують навчальні завдання ці учні взагалі без інтересу. Якщо у них виникає слабка нестійка мотивація, то залежно від несприятливої ситуації та оточення вона швидко зникає. Ці школярі вирізняються вкрай низьким рівнем знань з фізичної культури, безсистемністю та неміцністю знань. Вони пасивні на заняттях фізичною культурою, не уміють планувати й проводити самостійні заняття, не бажають розвивати свої фізичні якості. Ці учні не виконують домашні завдання з фізичної культури, не беруть

участі у фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходах навіть як глядачі. Майже усі нормативи з фізичної підготовленості складають незадовільно.

Отже, психолого-педагогічні умови формування позитивного ставлення школярів до занять з фізичної культури передбачають:

- 1) стимулювання їх до занять фізичною культурою у сім'ї та школі шляхом пояснення значення систематичних занять фізичними вправами;
- 2) забезпечення відповідальності кожного учня на заняттях перед товаришами та батьками за фізичну досконалість з використанням прикладів позитивного ставлення до занять фізичною культурою;
- 3) добір навчального матеріалу з урахуванням інтересів школярів, їхнього фізичного розвитку та підготовленості;
- 4) використання на уроках пояснення, показу вправ, аналізу їх техніки, попередньої спроби дій із залученням до цього учнів;
- 5) цілеспрямована просвітницька та організаторська робота педагогічного колективу серед батьків.

Література

1. Васьков Ю. Основні функції та мета шкільної фізичної культури // Завуч. – 2004. – № 8. – С. 10-26.
2. Волкова Н.П. Педагогіка: посібн. – К.: Альма Матер; ВЦ «Академія», 2003. – 576 с.
3. Галущук Г. Урок фізичної культури – урок здоров'я // Директор школи. – 2004. – № 6. – С. 28-32.
4. Столітенко Є.В. Фізичне виховання учнів 1-11 кл. у процесі занять футболом: посіб. – К.: Черевко Т.П., 2013. – 75 с.
5. Трофімов Ю.Л. та ін. Психологія: підручн. – К.: Либідь, 2001. – 560 с.

Жигульова Е.О., Хомовська К.О.
Кам'янець-Подільський національний
університет імені Івана Огієнка

ДО ПИТАННЯ ПАТОФІЗІОЛОГІЇ ВНУТРІШНЬОУТРОБНОГО РОЗВИТКУ

Здоров'я новонародженої дитини визначається станом здоров'я матері, особливостями перебігу вагітності та пологів, оптимальною організацією надання спеціалізованої медичної допомоги вагітним, породіллям та новонародженим [3, с. 30].

Однією з важливих та актуальних проблем сьогодення є внутрішньоутробні інфекції (ВУІ) – група захворювань, за яких зараження відбувається від матері під час внутрішньоутробного розвитку плоду або під час пологів. У сучасній літературі зустрічається назва TORCH-інфекція: Т (*toxoplasmosis* – токсоплазмоз), R (*rubeola* – краснуха), С (*cytomegalia* – цитомегалія), Н (*herpetica infectio* – герпетична інфекція), О (*other* – інші види інфекцій) [3, с. 30].

На сьогодні внутрішньоутробні TORCH-інфекції виявляються основним, фоновим або супутнім захворюванням в 70,05% випадків